AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített harmadik tanács)
2005. április 14. *

A T-141/03. sz. ügyben,

a **Sniace SA** (székhelye: Madrid [Spanyolország], képviseli: J. Baró Fuentes ügyvéd)

felperesnek,

támogatja:

a **Spanyol Királyság** (képviseli: N. Díaz Abad, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozó,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: F. Santaolalla Gadea és J. Buendía Sierra, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

Spanyolország által a Sniace SA részére nyújtott állami támogatásról szóló, 2002. december 11-i 2003/284/EK bizottsági határozat (HL 2003. L 108., 35. o.) részleges megsemmisítése iránti keresete tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA
(kibővített harmadik tanács),

tagjai: J. Azizi elnök, M. Jaeger, F. Dehousse, E. Cremona és Czúcz O. bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. szeptember 15-i tárgyalást követően,

meghozta a következő

Ítéletet

Tényállás, eljárás és a felek kérelmei

1 A Sniace SA madridi (Spanyolország) székhelyű társaság, amelynek ipari létesítményei, valamint irodái a kantábriai (Spanyolország) Torrelavegában találhatók. A társaság erdőgazdálkodással, papír, műszál és vegyianyag-származékok előállításával foglalkozik. 1992-től 1996-ig a Sniace fizetéseit felfüggesztette. Az érdekelt felek által 1996-ban jóváhagyott a fizetőképesség helyreállítását célzó terv keretében a társaság átütemezte a hitelezőkkel szembeni adósságát.

2 A fentiekkel összefüggésben 1998 januárjában a jogi formáját tekintve magánalapítványként működő non-profit Caja de Ahorros de Santander y Cantabria (a továbbiakban: Caja Cantabria) nevű hitelintézet arról döntött, hogy a Sniace részére 8 éves futamidőre 12 020 242 euró értékű kölcsönt nyújt.

3 A szóban forgó kölcsön az osztalékból történő részesedéhez kapcsolódó, kizárólag az esedékességkor visszafizetendő tagi kölcsön volt, amely a társaság felszámolása esetén a kielégítési sorrendben az egyéb követelések után, de a részvényesek követelése előtt kapott helyet. A kamatláb két, a tőkeösszeg 2%-ában rögzített, negyedévenként fizetendő, a vállalkozás nyereségétől függően változó és az egyes üzleti évek végén kiszámolandó részből tevődik össze. Amennyiben a felek akként határoznak, a kölcsön részvényekre vagy egyéb tagi jogosultságokra változtatható át.

4 A Sniace egyik versenytársának panaszát követően a Bizottság 1998. március 13-i levelében felhívta a spanyol hatóságokat, hogy szolgáltassanak információkat a kölcsönről. Mivel ezeket elégtelennek tartotta, a Bizottság úgy döntött, hogy megindítja az EK 88. cikkének (2) bekezdésében foglalt eljárást, és felhívta az érdekelteket a szóban forgó állami támogatásra (HL 2000. C 162., 15. o.) vonatkozó észrevételeik megtételére. Ezen eljárás befejeztével a Bizottság meghozta a Spanyolország által a Sniace SA részére nyújtott állami támogatásról szóló, 2002. december 11-i 2003/284/EK határozatot (HL 2003. L 108., 35. o., a továbbiakban: megtámadott határozat).

5 A határozat, amelynek címzettje a Spanyol Királyság és amelyet a Sniace-al 2003. február 14-én közöltek, 1. cikkében a következőképpen rendelkezik:

„A Spanyolország által a Sniace részére összesen 7 388 258 euró összegben nyújtott állami támogatás a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) [pontja] értelmében a közös piaccal összeegyeztethető."

6 2003. április 14-én a Sniace benyújtotta a jelen keresetet, amelyben azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– nyilvánítsa a keresetet elfogadhatónak;

– semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkét, amennyiben az kimondja, hogy Spanyolország összesen 7 388 258 euró összegben állami támogatást nyújtott a társaság részére;

– másodlagosan tartsa hatályban a megtámadott határozat 1. cikkét, amennyiben az kimondja, hogy az állami támogatás a közös piaccal összeegyeztethető;

– a Bizottságot kötelezze a megtámadott határozatot alátámasztó ügyviteli háttérdokumentumoknak, valamint a spanyol takarékpénztárakkal szembeni bizottsági politikára vonatkozó egyéb ügyviteli dokumentumoknak az ügy irataihoz való csatolására;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

7 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– nyilvánítsa a keresetet elfogadhatatlannak;

– másodlagosan utasítsa el a keresetet megalapozatlanság címén;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

8 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. augusztus 7-én benyújtott beadványában a Spanyol Királyság kérte, hogy a felperes kérelmét támogatva beavatkozóként beléphessen az eljárásba. 2003. szeptemberi 15-i végzésével az Elsőfokú Bíróság harmadik tanácsának elnöke helyt adott ezen kérelemnek.

9 2003. október 28-án benyújtott beavatkozási beadványában a Spanyol Királyság kérte, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– adjon helyt a keresetnek;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

Indokolás

A felek érvei

10 Ellenkérelmében a Bizottság anélkül, hogy alaki okból elfogadhatatlansági kifogást emelne, erős kétségét fejezi ki aziránt, hogy a felperesnek közvetlen érdeke fűződik a jelen kereset benyújtáshoz.

11 A Bizottság előadja, hogy az EK 230. cikkében foglalt kereset csak a sérelmes jogi aktusokkal szemben alkalmazható. Azonban valamely támogatás feltétel nélküli engedélyezésére vonatkozó határozat nem tekinthető ilyennek. Mindenesetre a felperes egyáltalán nem bizonyította, hogy a határozat ténylegesen és konkrétan érintette jogi helyzetét.

12 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság – jóllehet az alakiság mellőzésével – csatlakozó kérelmében az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 114. cikkének 1. §-a értelmében a keresettel szemben elfogadhatatlansági kifogás iránti kérelmet nyújtott be. Indítványozza, hogy az Elsőfokú Bíróság a kérelmet formai hiba miatt nyilvánítsa elfogadhatatlannak.

13 A felperes állítása szerint a Bizottság tévedett, amikor a kölcsönt állami támogatásnak minősítette. E minősítés alkalmas arra, hogy jogi helyzetét ténylegesen és konkrétan érintse.

14 Ugyanis valamely intézkedés állami támogatás alá sorolása, az intézkedés jogtalan végrehajtásának állítása és a verseny torzítására való alkalmasságának elismerése a felperes számára annak kockázatát jelenti, hogy a támogatással érintett harmadik személyek a megtámadott határozatot a közösségi bíróság jogszerűségi vizsgálatának vetik alá, amely végül összeférhetetlenséget kimondó határozathoz és akár a jogtalanul felvett támogatások visszafizetéséhez vezethet.

15 A felperes szerint a támogatással érintett valamely harmadik személy keresetet indíthat a spanyol igazságszolgáltató szervek előtt a kölcsönt odaítélő aktus semmisségének megállapítása iránt, mivel annak odaítélésére az EK 88. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor.

16 Másfelől az a tény, hogy a Caja Cantabriát a Bizottság állami vállalatnak minősítette, megváltoztatja a felperesnek e társasággal szembeni helyzetét, és a jövőre nézve befolyásolja e hitelintézettel szembeni kereskedelmi kapcsolatainak jellegét.

17 A felperes továbbá azt állítja, hogy – később megállapítandó összegben –ténylegesen meghatározható vagyoni kárt szenvedett, mivel a több éven keresztül tartó intézkedés, illetve a közigazgatási eljárás miatt rákényszerült mind belső, mind külső emberi, pénzügyi és technikai erőforrásainak igénybevételére, amely elvben nem tartozik egy vállalkozás rendes tevékenységi közé.

18 A fentieken túl a vállalkozást a tagok, a részvényesek, a szállítók és a vevők bizalmának elvesztése és a közigazgatási eljárás lefolytatása miatt nem vagyoni kár is érte.

19 A Spanyol Királyság a kereset elfogadhatóságának kérdésében nem foglalt állást.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

20 Előzetesen ki kell emelni, hogy az eljárási szabályzat 114. cikke alapján a Bizottság nem emelt elfogadhatatlansági kifogást. E § (1) bekezdése kimondja, hogy: „[h]a az egyik fél azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság elfogadhatatlanság[ról határozzon] az ügy érdem[ének érintése nélkül], ezt külön beadványban kell megtennie". E rendelkezés tehát nem kötelezi az érintett felet arra, hogy az elfogadhatóságot külön iratban vitassa.

21 A Bizottság tehát ellenkérelmében arra szorítkozhat, hogy az ügy érdemének megvizsgálása előtt komoly kétségét fejezze ki a kereset elfogadhatósága kapcsán, és az Elsőfokú Bíróság mérlegelésére hagyja azt a lehetőséget, hogy azt elfogadhatatlannak nyilvánítja. Következésképpen az eljárási szabályzat 114. cikke alapján nem szükséges az ezen cikkben meghatározott eljárás szerint sem az elfogadhatóságról, sem a csatlakozó kérelem megalapozottságáról rendelkezni.

22 Mindenesetre az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 113. cikke értelmében bármikor hivatalból vizsgálhatja, hogy a kereset eljárásgátló okok fennállása – mint az eljáráshoz fűződő érdek hiánya – miatt nem elfogadhatatlan-e.

23 Megjegyzendő, hogy a felperes a jelen keresetével – anélkül, hogy akár a megtámadott határozat rendelkező részében foglalt összeegyeztethetőségre vonatkozó, akár a formális vizsgálati eljárás megindítására vonatkozó megállapítást kifogásolná – úgy véli, hogy a határozat, amennyiben az megállapítja, hogy a szóban forgó intézkedés az EK 87. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül, sérelmes számára.

24 E tekintetben az Elsőfokú Bíróság már az összefonódások területén kimondta, hogy önmagában az a tény, hogy valamely határozat egy összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánít, és amely így elvben nem sérelmes az összefonódásban részt vevő felekre, nem mentesíti az Elsőfokú Bíróságot annak megvizsgálása alól, hogy az indokolásban szereplő kifogásolt megállapítások előidéznek-e olyan kötelező jogkövetkezményeket, amelyek e felek érdekeire hatással lehetnek (az Elsőfokú Bíróság T-125/97. és T-127/97. sz., Coca-Cola kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-1733. o.] 79. pontja).

25 A jelen kereset elfogadhatóságának megvizsgálása körében emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a természetes vagy jogi személy által benyújtott megsemmisítés iránti kereset csak annyiban elfogadható, amennyiben a felperesnek érdeke fűződik a megtámadott aktus megsemmisítéséhez (az Elsőfokú Bíróság T-480/93. és T-483/93. sz., Antillean Rice Mills és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1995. szeptember 14-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2305. o.] 59. pontja; a T-102/96. sz., Gencor kontra Bizottság ügyben 1999. március 25-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-753. o.] 40.pontja és a T-212/00. sz., Nuove Industrie Molisane kontra Bizottság ügyben 2002. január 30-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-347. o.] 33. pontja. Az érdeknek létre kellett jönnie és jelenleg is fenn kell állnia (az Elsőfokú Bíróság T-138/89. sz., NBV és NVB kontra Bizottság ügyben 1992. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 1989., II-2181. o.] 33. pontja), és azt a kereset benyújtásának időpontára vonatkozóan kell elbírálni (a Bíróság 14/63. sz., Forges de Clabecq kontra Főhatóság ügyben 1963. december 16-án hozott ítélete [EBHT 1963., 719. és 748. o.] és az Elsőfokú Bíróság T-159/98. sz., Torre és társai kontra Bizottság ügyben 2001. április 24-én hozott ítéletének [EBHT-KSZ 2001., I-A-83. és II-395. o.] 28. pontja).

26 Ehhez hozzá kell fűzni, hogy ha a felperes által felhívott érdek valamely jövőbeli jogi helyzetre vonatkozik, a felperesnek bizonyítania kell, hogy e helyzet sérelme már most bizonyos. Ennélfogva a felperes annak bizonyítása során, hogy a megtámadott aktus megsemmisítése iránti kérelemhez érdeke fűződik, nem hivatkozhat jövőbeli és bizonytalan helyzetekre (az NBV és NVB kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 25. pontban] 25. és 33. pontja).

27 Meg kell állapítani ugyanis, hogy a felperes nem igazolta, hogy a keresete benyújtásának időpontjában a megtámadott aktus megsemmisítéséhez fűződő érdeke létrejött, és jelenleg is fennáll, mivel az aktus feltétel és időbeli korlátozás nélkül a saját javára hagyja jóvá a szóban forgó intézkedést.

28 Először is a felperes egyáltalán nem bizonyította, hogy a bírósági eljárás kockázata a jelen esetben az ítélkezési gyakorlat értelmében létrejött, és jelenleg is fennáll.

29 Kétségtelen, hogy a Bizottság vizsgálati eljárására a felperes egy versenytársának panasza nyomán, a spanyol kormány részéről történő bejelentés nélkül került sor. Harmadik személyeknek, így a Bizottság előtt a Sniace-t bepanaszoló versenytársnak is, tehát a nemzeti igazságszolgáltató szervek előtt az EK 88. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatában foglalt közvetlen hatályra kellett volna hivatkozniuk annak érdekében, hogy a Bizottság az érintett tagállamot a jogtalanul folyósított támogatás visszaszerzésére kötelezze (lásd a C-354/90. sz., Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai ügyben 1991. november 21-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-5505. o.] 14–17. pontját).

30 A felperes azonban nem állította, hogy a spanyol igazságszolgáltató szervek előtt az EK 88. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatára alapított eljárások lennének folyamatban. Beadványaiban pusztán a feltételezések szintjén mindössze annyit említett, hogy ilyen eljárásokra sor kerülhet.

31 Emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a felperesre hárul annak bizonyítása, hogy az eljáráshoz érdeke fűződik, ami minden bírósági eljárás lényeges és alapvető feltétele (a Bíróság második tanácsának elnöke által a C-206/89. R. sz., S. kontra Bizottság ügyben 1989. július 31-én hozott végzés [EBHT 1989., 2841. o.] 8. pontja).

32 Másodszor az állami támogatásként való minősítésnek a szóban forgó hitelintézet és a felperes közötti kapcsolatra gyakorolt állítólagos hatásait jövőbelinek, feltételesnek és bizonytalannak kell tekinteni.

33 A felperes állításával ellenétben ugyanis abból a tényből, hogy a Bizottság a Caja Cantabriát a jelen ügyben állami vállalatnak minősítette, nem következik az, hogy a jövőben a hitelintézet által a felperes érdekében hozott valamennyi intézkedésről értesíteni kell a Bizottságot.

34 Egyfelől az állami vállalatok által nyújtott nem minden előny valósít meg szükségszerűen az EK 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatást.

35 Másfelől pedig a Caja Cantabria által esetleg a jövőben hozott intézkedések jogszerűségének megítélése során a Bizottság nem hagyatkozhat kizárólag a megtámadott határozat indokaira. A Bizottságnak ezen utóbbi vizsgálat időpontjában irányadó körülmények függvényében kell majd új értékelést végeznie.

36 Ugyanakkor a tagállamokat terhelő értesítési kötelezettség az állami támogatásokra vonatkozik. Ebből következően minden esetben a tagállamokra hárul annak megítélése, hogy valamely intézkedés állami támogatásnak minősül-e, vagy sem, és hogy ennek megfelelően járnak-e el. Időközben megváltozhatnak azon feltételek,

amelyek az ilyen állami vállalat által meghozott ilyen intézkedés bejelentését kötelezővé tehették volna. Ennélfogva az érintett állami vállalat jogállásában ezt követően megvalósított valamennyi módosítás, amely e jogállás elvesztését eredményezi, módosíthatja a meghozott intézkedések minősítését, és így ezekre vonatkozóan megszüntetheti a Bizottsággal szembeni értesítési kötelezettséget.

37 A felperes ezért téved, amikor azt állítja, hogy a Caja Cantabria állami vállalatként történő minősítése megváltoztatja ezen társasággal szembeni helyzetét, és a jövőre nézve befolyásolja e hitelintézettel szembeni kereskedelmi kapcsolatainak jellegét.

38 Utolsósorban pedig sem vagyoni kár, sem a felperes szerint a közigazgatási eljárás lefolytatásából eredő nem vagyoni kár nem hozható összefüggésbe a megtámadott határozatban kimondott állami támogatásként történő minősítéssel.

39 Végezetül meg kell jegyezni, hogy a felperes megalapozottan hivatkozik a tényleges bírói védelemhez fűződő jogára. Emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Közösségek jogon alapuló közösség, amelyben az intézmények aktusai ellenőrzés alá esnek a tekintetben, hogy azok a Szerződéssel és az alapvető jogokat magában foglaló általános jogelvekkel összeegyeztethetők-e. Ezért a magánszemélyek hatékony bírói védelemre jogosultak azon jogaikat illetően, amelyeket a Közösség jogrendjéből származtatnak, mivel e védelemhez fűződő jog a tagállamok közös hagyományaiból eredő általános jogelvek részét képezi. Ezt az jogot az emberi jogok és az alapvető szabadások védelméről szóló, 1950. november 4-i európai egyezmény 6. és 13. cikke is megerősítette (a Bíróság 222/84. sz. Johnston-ügyben 1986. május 15-én hozott ítéletének [EBHT 1986., 1651. o.] 18. pontja, a C-424/99. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2001. november 27-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-9285. o.] 45. pontja és a C-50/00. P. sz., Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben 2002. július 25-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-6677. o.] 38. és 39. pontja).

40 Hangsúlyozni kell azonban, hogy a megtámadott határozat óta eltelt idő és a határozatban az összeegyeztethetőségre vonatkozóan szereplő megállapítás ellenére még ha a nemzeti bíróságok előtt kellene is keresetet indítani, ez a körülmény nem

fosztaná meg az ilyen felperest a közösségi jogrendből származó jogokra vonatkozó hatékony bírói jogvédelemtől Egyfelől ugyanis a támogatás visszafizetésének vitatása érdekében a nemzeti jog alapján védekezésül bármilyen lehetséges jogalapot felhozhatna. Másfelől pedig a jelen kereset elfogadhatatlanságának kimondása esetén semmi sem akadályozná meg a felperest abban, hogy valamely nemzeti bíróság előtti eljárás keretében kérje, hogy ez utóbbi az EK 234. cikke alapján a határozat jogszerűségének megkérdőjelezése céljából az ügyet előzetes döntéshozatalra utalja, amennyiben a nemzeti bíróság a szóban forgó intézkedést támogatásnak minősíti (a Bíróság C-188/92. sz., TWD Textilwerke Deggendorf ügyben 1994. március 9-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-833. o.] 17. és 18. pontja, a normatív aktusok tekintetében lásd az Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ítélet [hivatkozás a 39. pontban] 40. pontját és a Bíróság C-263/02. P. sz., Bizottság kontra Jégo-Quéré ügyben 2004. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3425. o.] 30–35. pontját.

41 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az eljáráshoz fűződő érdeke létrejött, és az jelenleg is fennáll. Ezért a keresetet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

A költségekről

42 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha azt a pernyertes fél ezt kérte. A felperest, mivel pervesztes lett, Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

43 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 4. §-a alapján az eljárásba beavatkozó tagállamok és intézmények maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (harmadik kibővített tanács)

a következőképpen határozott:

1) A keresetet mint elfogadhatatlant elutasítja.

2) A felperest kötelezi a költségek viselésére.

3) A Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.

Azizi Jaeger Dehousse

Cremona Czúcz

Kihirdetve Luxembourgban, a 2005. április 14-i nyilvános ülésen.

H. Jung

hivatalvezető

J. Azizi

elnök